

Nr 1.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar m. m. ävensom en i ämnet väckt motion.

Genom en den 9 maj dagtecknad proposition, nr 260, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

1) lag angående ändring i lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar; samt

2) lag om inskränkning av offentligheten vid domstol beträffande allmänna handlingar.

I anledning av förevarande proposition har inom andra kammaren väckts en motion, nr 464, av herr *Hagberg* i Luleå *m. fl.*, vari hemställes »att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 260 måtte besluta bibehålla 20 § lagen om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar vid dess nuvarande lydelse, samt att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om förslag till sådan ändring av 101 § mom. 2 lagen om aktiebolag att tillåtelse icke kan givas bolag att i balansräkningen redovisa aktier i andra bolag utan angivande av bolagens namn samt aktiernas antal och värden».

Propositionen och motionen ha hänvisats till konstitutionsutskottet samt därefter enligt överenskommelse mellan konstitutionsutskottet och första lagutskottet hänskjutits till behandling av sammansatt konstitutions- och första lagutskott.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för de i propositionen framlagda förslagen och för motionärernas yrkanden, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i den följande framställningen, hänvisa till propositionen och motionen.

I sitt betänkande med förslag till lag om införande av nya RB m. m. (SOU 1944: 9, 10) framlade processlagberedningen förslag till vissa ändringar i 1937 års lag om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar m. m. samt till lag om inskränkningar i vissa fall av offentligheten vid domstol beträffande allmänna handlingar. Ytterligare utredning av de frågor beredningen härvid behandlat har utförts inom justitiedepartementet och framlagts i en promemoria av den 15 mars 1947. Förslagen ha upptagits i före-

liggande proposition, vilken tillika innefattar förslag till ändring i 1937 års lag åsyftande dels möjlighet att, i samband med den förbättrade lönestatistiken, utlämna vissa lönestatistiska undersökningar, dels ock ett tillägg till 20 § i anledning av den nya aktiebolagslagens ikraftträdande. Sistnämnda tillägg har föranlett väckandet av motionen nr 464 i andra kammaren.

Förslaget till lag om inskränkning av offentligheten vid domstol beträffande allmänna handlingar har enligt protokollsutdrag den 8 maj 1947 av lagrådet lämnats utan erinran.

Med avseende å gällande rätt i nu föreliggande frågor får utskottet hänvisa till den framställning som lämnats i propositionen å s. 9—12.

Av processlagberedningens förslag föranledda frågor.

De i propositionen framlagda förslagen hänföra sig till hemlighållande av handlingar rörande förundersökning i brottmål m. m., av handlingar rörande tillsynen över advokatväsendet samt av domstolshandlingar. Vidare behandlas i propositionen frågorna om allmänna handlingars tillhandahållande åt domstol samt vägran i vissa fall att utlämna handling till part.

I 10 § 1937 års lag stadgas att handlingar rörande polismyndighets, tullmyndighets eller allmän åklagares verksamhet till förekommande eller beivrande av brott ej må utlämnas, såvida skäligen kan befaras att utlämnande skulle motverka brotts upptäckande eller brottmåls utredning eller åtgärder till förekommande av brott eller ock vara menligt för rikets säkerhet eller för enskild person; dock må handling ej i något fall hemlighållas längre än sjuttio år från dess datum, och vare Konungen obetaget att, där särskilda omständigheter det påkalla, medgiva utlämnande utan hinder av vad i lagrummet stadgas.

Propositionen ansluter sig till processlagberedningens förslag att stadgandet i 10 § skall bli tillämpligt även på *handlingar rörande användning av tvångsmedel i brottmål*. Beredningen framhåller att befogenhet att vidtaga åtgärder i sådant hänseende tillkommer även andra än i paragrafen uppräknade myndigheter, såsom domstol och inom den militära rättsskipningen militär myndighet.

Vidare märkes, att vad i 10 § stadgas om »allmän åklagare» enligt förslaget skall gälla »åklagare». Denna ändring har föranletts av uppdelningen av justitiekanslersämbetets nuvarande arbetsuppgifter. Departementschefen uttalar härom:

Sedan uppdelningen genomförts, blir justitiekanslern icke längre att anse som allmän åklagare och således 10 § 1937 års lag enligt sina ordalag icke tillämplig å handlingar rörande dennes verksamhet till förekommande eller beivrande av brott. En sådan ändring av sekretessbestämmelsernas tillämplighet synes böra undvikas. Dessa böra gälla även i fråga om särskild åklagare; undantag torde dock böra göras för riksdagens ombudsmän. Lagrummet bör alltså ändras på det sättet att det göres tillämpligt i fråga om åklagare i allmänhet och att riksdagens ombudsmän särskilt undantagas.

Sistnämnda undantag har i förslaget intagits såsom ett andra stycke i 10 §.

För tillgodoseende av sekretessen med avseende på *handlingar rörande tillsynen över advokatväsendet* har ett tredje stycke fogats till 26 § i 1937 års lag.

Enligt 8 kap. nya RB skall för riket finnas ett allmänt advokatsamfund; advokat är den som är ledamot av detta samfund. Tillsyn över advokatväsendet utövas av samfundets styrelse, som har att besluta om inträde i och uteslutning ur samfundet samt om disciplinära åtgärder mot advokat. Viss tillsyn över advokatväsendet utövas även av justitiekanslern. Han äger enligt 6 § nämnda kapitel hos styrelsen påkalla åtgärd mot advokat, som åsidosätter sin plikt eller ej längre är behörig att vara advokat; enligt 8 § äger han ock hos högsta domstolen föra talan mot styrelsens beslut i fråga om disciplinärt förfarande mot advokat. Då styrelsen avslagit någons ansökan om inträde i samfundet eller uteslutit någon därur, må denne hos högsta domstolen föra talan mot beslutet.

Enär advokatsamfundet icke är att anse som myndighet bli icke handlingar som förvaras hos samfundet allmänna handlingar. Däremot bli handlingar som inkomma till eller upprättas hos justitiekanslern eller högsta domstolen att anse som allmänna handlingar. Detta förhållande ligger till grund för förslaget om hemlighållande av dylika handlingar. Förslaget innebär att handlingar i nu avsedda ärenden i allmänhet skola vara offentliga då de förvaras hos myndighet; endast i vissa fall skola de hemlighållas. Den föreslagna sekretessbestämmelsen skall sålunda omfatta handlingar som angå den inträdessökandes eller advokatens ekonomiska ställning. Därmed avses att skydda vissa ingående undersökningar rörande dennes ekonomi, som advokatsamfundet låter verkställa i dylika ärenden. Vidare skall sekretessskyddet avse andra personers enskilda förhållanden; handlingarna skola därför vara hemliga i vad de innefatta upplysningar, vilkas offentliggörande kan lända annan till men.

Av de samtidigt föreslagna reglerna i 36 § följer emellertid att nu avsedda handlingar icke alltid bli hemliga sedan de företetts vid förhandling i högsta domstolen. I anledning av vissa betänkligheter som Göta hovrätt anfört mot att handlingar rörande advokats ekonomiska ställning skola få hemlighållas yttrar departementschefen bland annat:

I varje fall synas skäl föreligga att hemlighålla handlingarna i dylika ärenden, så länge ärendena handläggas av justitiekanslern. I vad mån de skola hemlighållas, sedan de inkommit till högsta domstolen och där företetts vid förhandling, blir beroende på om förhandlingen hålles offentligt eller inom stängda dörrar. Såsom av det följande framgår föreslår jag att förhandling vid domstol skall kunna hållas inom stängda dörrar för att skydda hemlig handling. Det ligger dock alltid i domstolens hand att pröva de föreliggande omständigheterna och att, om tillräckliga skäl att undandraga handlingen från offentligheten ej föreligga, hålla förhandlingen offentligt. Även när domstolen skiljer målet från sig, skall den pröva, om handling, som då är hemlig, fortfarande skall hemlighållas. Det torde alltså ej kunna befaras att den nu föreslagna sekretessregeln skall leda till ett för vidsträckt hemlighållande av handlingar, som företetts vid förhandling i högsta domstolen.

Med avseende på bestämmelserna i 1937 års lag rörande hemlighållande av *domstolshandlingar* föreslås i propositionen vissa ändringar, vilka mestadels föranletts av den nya processordningen. Sekretessen för domstolshandlingar skall enligt det föreliggande förslaget liksom enligt det nu gällande stadgandet i 36 § principiellt anknyta till hemlig förhandling i målet. Handlingar som hänföra sig till offentlig förhandling få sålunda icke hemlighållas.

Bestämmelser om de fall då offentligheten får uteslutas vid förhandling finnas upptagna i 5 kap. nya RB. Huvudregeln är liksom nu att förhandling vid domstol skall vara offentlig. Härifrån kan undantag ske, om det kan antagas att vid förhandlingen skall förekomma något, som är stötande för anständighet och sedlighet, eller att till följd av offentligheten något kan uppenbaras, som med hänsyn till rikets säkerhet bör hållas hemligt för främmande makt. Förhandling inom stängda dörrar kan även ske för att skydda yrkeshemlighet samt i ytterligare några närmare angivna fall. De nya reglerna om offentlighet vid domstol innebära ej några väsentliga ändringar i jämförelse med vad nu gäller. Bestämmelserna få dock ökad betydelse genom att förhandling i mål vid domstol kommer att äga rum i större omfattning. Sålunda kan förhandling i brottmål äga rum redan under förundersökningen. För detta fall finnes ett särskilt undantag upptaget i lagen, enligt vilket offentligheten skall uteslutas om den misstänkte begär det eller rätten finner att offentligheten skulle vara till men för utredningen. I högre rätt kommer vidare muntligt förfarande att anlitas i större omfattning än för närvarande.

De nu gällande bestämmelserna i 36 § avse ej alla domstolar. Enligt departementschefen, som härvidlag ansluter sig till processlagberedningens förslag, bör denna begränsning icke bibehållas. Handläggning inom stängda dörrar kan nämligen förekomma även vid andra särskilda domstolar än de i lagrummet nu angivna, exempelvis vid vattendomstol eller i arbetsdomstolen. Enligt förslaget skall stadgandet vara tillämpligt på alla mål som handläggas av domstol.

En betydelsefull ändring i jämförelse med gällande rätt ligger däri att enligt förslaget de särskilda i 36 § meddelade bestämmelserna, vilka anknyta sekretessen till hemlig förhandling i målet, bli tillämpliga på handlingar som företetts vid förhandling. Övriga sekretessbestämmelser, vilka äro tillämpliga då handlingarna förvaras hos annan myndighet, kunna alltså icke omedelbart tillämpas. Enligt nuvarande regler gäller detta endast vad som intagits i domstolens protokoll. I det nya rättegångsförfarandet kan emellertid en dylik regel icke bibehållas. Processlagberedningen har framhållit att handlingar som företetts i målet icke såsom hittills skola tagas till protokollet utan komma att läggas till akten; protokollering av sådana handlingar torde i regel icke ifrågakomma. Vidare har processlagberedningen framhållit att enligt nya RB dom och i vissa fall beslut skola uppsättas särskilt.

Departementschefen anför härom:

Vad härefter angår de handlingar varå stadgandet bör äga tillämpning följer, såsom processlagberedningen framhållit, av den ändrade protokoll-

föring processreformen medför att den särställning i fråga om sekretess som hittills gällt för domstolens protokoll måste tillkomma även handlingar, som företetts vid förhandling i målet. Det synes ej vara möjligt att härvid göra någon skillnad mellan olika i akten förvarade handlingar; även domstolens beslut och dom böra följa huvudregeln. Då stadgandet endast avser allmänna handlingar, vilka förvaras hos myndighet, synes uttrycket »företteda handlingar» ej föranleda någon tvekan. För att stadgandet skall kunna omfatta memorialanteckningar och utskrifter av utsaga, som upptagits stenografiskt eller på fonetisk väg, synes med protokoll böra jämnställas »annan dylik uppteckning».

Vissa brottmål, som upptagas omedelbart av hovrätt eller högsta domstolen, kunna enligt nya RB avgöras utan förhandling, allenast på grund av ett skriftligt förfarande. Även i andra fall kunna ansökningsmål och ärenden vid domstol förekomma, vilka avgöras utan förhandling. De nu gällande bestämmelserna i 36 § 1937 års lag synas ej omedelbart äga tillämpning i dylika fall. Det har dock förekommit att de i rättspraxis ansetts kunna analogivis tillämpas i mål, som upptagits omedelbart i hovrätt och vari förhör ej hållits (NJA 1943: 294). Då förhandling ej hållits, är det ej erforderligt att göra avvikelser från vad som eljest gäller om allmänna handlingars hemlighållande. Stadgandet synes alltså böra i princip gälla allenast mål eller ärende, vari förhandling hållits vid domstol.

Av den nu angivna principen följer att i alla mål vid domstol, intill dess förhandling i målet hållits, eljest gällande sekretessbestämmelser kunna tillämpas. För att emellertid möjlighet skall föreligga att, innan förhandling i målet hållits, skydda även andra handlingar än sådana som eljest åtnjuta skydd enligt 1937 års lag, exempelvis inlagor i familjerättsliga mål, synes, såsom beredningen föreslagit, domstolen böra äga befogenhet att i avbidan på förhandling inom stängda dörrar meddela beslut om hemlighållande av handlingar, som inkomma i målet. Det ligger i sakens natur att sådant beslut ej skall meddelas annat än då det är anledning antaga att förhandlingen i målet skall bli hemlig. Utgör parts begäran en förutsättning för att förhandling skall få hållas inom stängda dörrar, bör domstolen följaktligen i regel ej meddela dylikt beslut annat än på yrkande av part. I vissa fall torde även, såsom beredningen framhållit, skrifter inkomma efter det förhandling hållits. Har denna varit hemlig, kan det finnas anledning att skydda även dylika skrifter; beslut därom bör alltså få meddelas. De beslut som nu avses bli endast provisoriska; företes handlingarna därefter vid offentlig förhandling, få dessa ej vidare hemlighållas.

I fråga om fortsatt hemlighållande av handlingar yttrar departementschefen:

Liksom enligt nu gällande bestämmelse bör domstolen, då den skiljer målet från sig, ha att pröva, om de handlingar som då ej få utlämnas även i fortsättningen skola hemlighållas, samt meddela erforderligt förordnande därom. Sådan prövning skall alltid ske, då hemliga handlingar föreligga; uppenbarligen är det ej nödvändigt att redovisa denna prövning i dom eller slutligt beslut annat än då förordnande om fortsatt hemlighållande meddelas. För undvikande av missförstånd synas dock bestämmelserna härom böra något jämkas. Domstolens beslut om fortsatt hemlighållande skall i regel grunda sig på de omständigheter, som föranlett offentlighetens uteslutande vid förhandlingen. Härvid kunna ej blott eljest gällande bestämmelser i 1937 års lag utan även andra förhållanden beaktas. I förstnämnda fall synes domstolen, såsom i promemorian föreslagits, böra erhålla möjlighet att i sitt förordnande om fortsatt hemlighållande av handling föreskriva att bestämmelse i

1—34 §§ eller föreskrift, som meddelats med stöd därav, skall tillämpas i fråga om handlingen.

I ovannämnda departementspromemoria erinras om att ett av domstol meddelat, lagakraftvunnet förordnande om hemlighållande av handlingar icke kan av domstolen omprövas, även om de förhållanden som legat till grund för förordnandet väsentligt ändrats. Detta förhållande hade visat sig medföra olägenheter. Under krigsåren 1939—1945 hade domstolarna i ett stort antal fall handlagt mål om spioneri, olovlig underrättelseverksamhet och andra därmed jämförliga brott inom stängda dörrar samt förordnat om hemlighållande av handlingar i dessa mål. Sedan ändrade förhållanden inträtt och de uppgifter, som föranlett hemlighållandet, i åtskilliga fall på annat sätt bringats till offentligheten, hade det ansetts påkallat att sekretessen hävdades i ett stort antal av dessa mål. Då domstolarna icke ägde befogenhet att pröva dylik fråga, hade någon annan utväg ej stått till buds än att Kungl. Maj:t med tillämpning av 37 § 1937 års lag förordnat om utlämnande. För detta ändamål hade särskilda sakkunniga inom justitiedepartementet biträtt med utredning. Praktiska skäl syntes emellertid tala för att en sådan prövning borde kunna företagas av domstol, som handlagt målet. Bestämmelserna borde därför givas sådan avfattning att domstolen även efter det förordnande om hemlighållande vunnit laga kraft kunde tillåta utlämnande av handlingar. Denna regel syntes böra göras tillämplig även i fråga om handlingar, varom förordnande meddelats enligt äldre lydelse av 36 §. Enligt det vid promemorian fogade förslaget skall därför det förordnande om hemlighållande av handling viss tid, som domstolen äger meddela då den skiljer målet från sig, innehålla att utlämnande icke må ske utan domstolens tillstånd. Genom en övergångsbestämmelse möjliggöres utlämnande med domstolens tillstånd av handlingar, som omfattas av äldre förordnanden.

Gentemot dessa förslag har departementschefen icke haft något att erinra.

I promemorian framhålles vidare att Kungl. Maj:t enligt 2 § 4 mom. tredje stycket tryckfrihetsförordningen äger förordna att särskilda slag av hemliga handlingar i viss ordning skola förseas med anteckning om att de vore hemliga. Fråga om utlämnande av handling, varå sådan anteckning skett, finge prövas allenast av den eller de myndigheter Kungl. Maj:t bestämt. Tveksamt vore i vad mån denna behörighetsregel enligt gällande bestämmelser vore tillämplig i fråga om domstolshandlingar. Inskränkningarna i behörigheten att pröva fråga om utlämnande torde i varje fall ej gälla handlingar, som inkommit till domstolen och intagits i dess protokoll. Däremot syntes det befogat att anse behörighetsregeln för närvarande gälla för handlingar som eljest förvarades hos domstolen. Med hänsyn till att de särbestämmelser i fråga om sekretess, som hittills gällt för domstolens protokoll, skulle utsträckas till att omfatta även andra handlingar i målet, uppkomme frågan, i vad mån en dylik behörighetsregel i fortsättningen borde vara tillämplig å domstolshandlingar. Lämpligast syntes vara att ej anse behörighetsregeln omedelbart tillämplig men föreskriva att domstolen ej finge lämna tillstånd till utlämnande utan samtycke av den behöriga myndigheten. På grund av det sålunda anförda upptogs i det vid promemorian fogade förslaget en be-

stämmelse, enligt vilken domstolen, då på grund av förordnande enligt 2 § 4 mom. tredje stycket tryckfrihetsförordningen allenast viss myndighet är behörig att pröva fråga om utlämnande, icke utan denna myndighets samtycke äger lämna tillstånd till utlämnande.

Till detta förslag har departementschefen anslutit sig.

Enligt förslaget till 36 § sista stycket skall vad som är stadgat om mål äga motsvarande tillämpning beträffande ärende. Bestämmelsen har föranletts därav, att förhandling vid domstol i vissa fall kan förekomma ej endast i mål utan även i ärenden. Då tvekan uppstått huruvida vissa ärenden kunde betecknas som mål i den mening som angives i 1937 års lag, har förevarande stycke tillagts 36 §.

I ett nytt andra stycke till 38 § ha upptagits bestämmelser om rätt för domstol att förordna om *tillhandahållande av hemliga allmänna handlingar*, som äro av betydelse såsom bevis i rättegång eller vid förundersökning i brottmål.

Enligt 38 kap. 2 § nya RB är i allmänhet part eller annan skyldig att förete skriftlig handling, som kan antagas äga betydelse som bevis. Om tillhandahållande av allmän handling, som förvaras hos stats- eller kommunalmyndighet, skall dock enligt 8 § i samma kapitel gälla vad därom är stadgat. Några allmänna regler finnas ej meddelade härom; endast för vissa särskilda fall finnas bestämmelser utfärdade. I övrigt torde av myndigheternas allmänna skyldighet att bistå varandra följa att de, åtminstone i viss utsträckning, böra tillhandagå varandra med handlingar. Äro handlingarna hemliga, torde dock härvid från fall till fall få prövas i vad mån ett tillhandahållande åt annan myndighet är förenligt med det sekretesskyddade intresset.

Det föreliggande förslaget innebär att domstol skall äga befogenhet att, då handling som icke är offentlig, kan antagas vara av betydelse som bevis i rättegång eller för förundersökning i brottmål, förordna om handlingens tillhandahållande för sådant ändamål åt domstolen eller undersökningsledaren. Vissa inskränkningar i denna befogenhet föreslås dock. I fråga om vissa slag av hemliga handlingar anses det allmännas intresse av sekretessens bibehållande vara så starkt att kravet på handlingarnas företeende såsom bevis i regel måste vika. Undantag göres därför för handlingar som avses i 1—5 samt 31 och 33 §§ 1937 års lag. Härunder falla, bland annat, statsrådsprotokoll, riksdagens protokoll vid sammanträde inom lyckta dörrar, handlingar angående rikets förhållande till främmande makt, militära handlingar samt handlingar rörande riksbankens valutapolitik och riksgäldskontorets upplåning. I fråga om sådan handling skulle avgörandet om handlingens tillhandahållande alltjämt ankomma på myndighet, som har sig anförtrott att tillvarataga de sekretesskyddade intressena. Vidare göres, i överensstämmelse med vad enligt nya RB gäller om företeende av handlingar såsom bevis i andra fall, undantag till skydd för den tystnadsplikt som enligt 36 kap. 5 § andra, tredje eller fjärde stycket åligger advokater, läkare m. fl., och såsom regel även till skydd för yrkeshemlighet; handlingarna skola enligt förslaget ej få företes som bevis.

Den föreslagna möjligheten för domstol att förordna om tillhandahållande av hemlig handling liksom omarbetningen av 36 § har medfört, att särskilda anordningar ansetts nödvändiga för att tillvarata de intressen sekretessen avser att skydda.

I sådant syfte föreslås dels införande i 39 § av bestämmelser om *begränsning i parts rätt att utfå handlingar*, dels ock *utvidgning av möjligheten att hålla förhandling inom stängda dörrar*.

Rörande förstnämnda spörsmål uttalas i propositionen (s. 24):

För att de intressen sekretessen avser att skydda såvitt möjligt skola kunna tillvaratagas, även då domstolen förordnat om tillhandahållande av hemlig handling, föreslår processlagberedningen särskilda anordningar. Vissa begränsningar skulle sålunda gälla i parts rätt att utfå handlingar. Enligt 39 § 1937 års lag skall vad i lagen stadgas i regel icke lända till inskränkning i sökandes, klagandes och andra parter rätt att i mål och ärenden hos domstol eller annan myndighet utbekomma protokoll och andra handlingar. I vad mån part har sådan rätt besvaras dock icke i 1937 års lag. Av allmänna regler torde emellertid följa att part äger utfå protokoll samt erhålla del av andra handlingar, som ligga till grund för domstols avgörande. Dessa regler torde i viss omfattning äga tillämpning även å förvaltningsförfarandet. Beredningens förslag innebär att den i 39 § uttalade grundsatsen skall gälla endast i fråga om protokoll, beslut eller dom. Andra handlingar, som enligt 1937 års lag ej må utlämnas, skall parten kunna utfå, allenast om det prövas kunna ske utan fara för missbruk; härvid skola erforderliga förbehåll göras.

I yttrande över promemorian, vilken i denna del oförändrat upptagit processlagberedningens förslag, framhåller hovrätten över Skåne och Blekinge att förslaget innebär ett betydelsefullt avsteg från den hittills gällande viktiga principen att part skall äga att i full utsträckning utfå handlingar, varå avgörandet i mål eller ärende grundats.

Departementschefen yttrar i denna fråga (s. 30):

Vad därefter angår frågan om de ytterligare anordningar, som äro erforderliga för att skydda hemliga handlingar, då de företes vid domstol, synas de av hovrätten över Skåne och Blekinge anförda betänkligheterna mot att inskränka parts rätt att utfå handlingar i viss mån vara berättigade. Det kan dock ej bortses från att möjligheten att i viss utsträckning begränsa partens rätt i förevarande hänseende kan utgöra en väsentlig förutsättning för att hemlig handling skall kunna tillhandahållas rättskipningen. Det bör därför ligga i domstols eller annan myndighets hand att göra en avvägning mellan partens intresse att utfå handlingen och sekretessintresset. Utlämnande till part bör därvid framstå som det normala. Dom eller beslut bör ej få undanhållas parten på grund av dess hemliga natur. Då det av hänsyn till allmänna eller enskilda intresen finnes vara av synnerlig vikt att innehållet i annan handling icke uppenbaras, bör däremot utlämnande till part få vägras med stöd av sekretessbestämmelse. Skillnad synes härvid icke böra göras mellan protokoll och andra handlingar; även i fråga om protokoll kan på grund av däri återgivna muntliga uttalanden ett starkt sekretessbehov göra sig gällande. Det må emellertid framhållas att en sådan begränsning av parts rätt att utfå handlingar icke innebär någon inskränkning i domstolens eller myndighetens skyldighet att vid förhandling eller annan handläggning låta parten erhålla kännedom om alla omständigheter som åberopas till bevis. Tvärtom är det av vikt

att denna princip noga iakttages; endast i den mån så sker kan man bortse från de betänkligheter som kunna anföras mot att partens rätt att utfå handlingar begränsas.

Såsom processlagberedningen föreslagit böra, då part ej vägras att utfå de handlingar som nu avses, erforderliga förbehåll likväl göras vid utlämnandet. Möjligheten att utlämna handlingar med förbehåll, vars brytande medför straff, begränsar behovet att helt vägra utlämnande; såsom i promemorian framhållits torde utlämnande med förbehåll stundom kunna ske till advokat som företräder parten.

• Det föreslagna undantaget från parts rätt att utfå handlingar torde kunna tillämpas i de fall som för närvarande finnas angivna i 39 §; dessa undantagsfall behöva således icke särskilt nämnas i paragrafen.

För att bereda ökad möjlighet att hålla förhandlingar inom stängda dörrar framläggas i propositionen förslag till lag om inskränkning av offentligheten vid domstol beträffande allmänna handlingar.

Departementschefen erinrar därom, att i vissa fall, där möjlighet att hålla förhandling inom stängda dörrar saknas, sekretesskyddet för närvarande tillgodoses genom att handlingarna endast i begränsad omfattning få intagas i protokoll. Så sker enligt 56 § 1 mom. taxeringsförordningen med avseende å självdeklarationer och enligt 48 § förordningen om arvsskatt och gåvoskatt. Då handlingarna icke intagits i protokoll kunna de enligt gällande bestämmelser hemlighållas med stöd av 17 § sekretesslagen. Denna möjlighet skulle efter ändring av 36 § ej längre föreligga. På samma sätt skulle enligt departementschefen de med tillsynen över advokatväsendet sammanhängande handlingar, varom tidigare talats, i regel ej kunna hemlighållas, sedan de företetts vid förhandling i högsta domstolen. Ett behov att skydda handlingar, vilket ej kan tillgodoses genom eljest gällande bestämmelser om förhandling inom stängda dörrar, kan föreligga beträffande åtskilliga andra handlingar, exempelvis handlingar rörande någons behandling i fångvårdsanstalt, vissa läkarutlåtanden, handlingar rörande behandling av alkoholister, handlingar rörande enskildas ekonomiska förhållanden, vilka ingivas till registrerings- eller tillsynsmyndighet eller för statistiskt ändamål och hos myndigheten äro sekretesskyddade, vissa handlingar rörande statlig eller kommunal myndighets ekonomiska verksamhet, vilka äro sekretesskyddade enligt 34 § 1937 års lag.

En viss utsträckning av möjligheten att hålla förhandling inom stängda dörrar till skydd för hemlig handling, som företes vid förhandlingen, syntes enligt departementschefen således vara påkallad. Skäl kunde anföras för att bestämmelser härom, såsom i vissa yttranden påyrkats, icke borde upptagas i särskild lag utan införas i nya RB. Mot en sådan anordning talade emellertid att bestämmelserna i viss mån borde få provisorisk karaktär. För närvarande påginge arbete med revision av tryckfrihetsförordningen, vid vilket även de grundläggande bestämmelserna om allmänna handlingars offentlighet behandlades. Sedan detta arbete slutförts, torde även de därtill anslutande sekretessbestämmelserna böra underkastas en allmän översyn. Det kunde därför icke vara lämpligt att för närvarande införa hithörande regler i nya RB.

Utskottet.

De i propositionen föreslagna ändringarna i 10 § avseende handlingar rörande förundersökning i brottmål m. m. finner utskottet väl avvägda.

Den i 26 § stadgade sekretesstiden å sjuttio år torde finna sitt berättigande däri, att vissa handlingar angående advokats förhållanden kunna innefatta upplysningar rörande underåriga personer eller eljest vara av den art att den längre sekretesstiden framstår som nödvändig. Utskottet tillstyrker förslaget beträffande denna paragraf.

De av den nya rättegångsordningen betingade ändringarna rörande domstolshandlingar (§§ 35, 36 samt övergångsbestämmelsen) synas ändamålsenliga. Utskottet biträder sålunda departementschefens uppfattning, att försättningen för hemlighållande av domstolshandlingar i princip alltjämt bör vara, att förhandlingen i målet ej varit offentlig. Det föreslagna stadgandet i 36 § tredje stycket andra punkten rörande möjligheten att i högre rätt med avseende å dess handlingar i målet meddela förordnande enligt andra stycket utsäger delvis vad som följer av sistnämnda stycke. Någon praktisk olägenhet läser emellertid icke behöva uppkomma med den föreslagna formuleringen, varför utskottet ej funnit anledning att härvidlag föreslå någon ändring.

Beträffande förslaget om regleringen av allmänna handlingars tillhandahållande till domstolar (editionsplikten) genom ett tillägg till 38 § andra stycket i 1937 års lag ha vissa betänkligheter anförts av hovrätten över Skåne och Blekinge i dess remissyttrande över departementspromemorian. Hovrätten uttalar, att 1937 års lag allenast avser att reglera de enskilda medborgarnas rätt att från myndigheter utbekomma allmänna handlingar men icke inlåter sig på att bestämma, i vad mån myndigheterna inbördes skola äga tillgång till varandras handlingar. Den ursprungliga ramen för lagen brytes därför i viss mån genom det föreslagna tillägget till 38 §, att domstol äger förordna om hemlig handlings tillhandahållande. Utskottet delar i princip dessa betänkligheter. Med hänsyn härtill vore det att föredraga att utbryta det föreslagna stycket till en särskild lag. Av praktiska skäl finner utskottet emellertid detta mindre lämpligt. Utskottet vill dock understryka, att stadgandets införande i lagen — vilket motiveras därav, att det avser att reglera parts rätt att få bruka en allmän handling som bevis i rättegång, ehuru den är hemlig — icke får föranleda en sådan tolkning av lagens bestämmelser i övrigt, att de skulle reglera handlingars utlämnande från den ena myndigheten till den andra. Vid en kommande översyn av sekretessbestämmelserna bör spörsmålet om formen för editionspliktens reglering tagas under förnyad omprövning. Härvid synes även frågan huruvida de undantag från regeln om tillhandahållande, som avse vissa handlingar enligt 1937 års lag, äro lämpligt avvägda, böra komma under övervägande.

Den föreslagna regeln i 39 § andra stycket medför, i vad den avser inskränkning i parts rätt att hos domstol utfå handlingar, såsom departementschefen uttalat, en avvägning från domstolens sida mellan partens intresse att utfå handlingen och sekretessintresset. Hovrätten över Skåne och Blekinge har erinrat om att det föreliggande förslaget innebär ett betydelsefullt avsteg

från den hittills gällande viktiga principen, att part skall äga att i full utsträckning utfå handlingar, varå avgörandet i mål eller ärende grundats. Utskottet delar emellertid departementschefens uppfattning att ett tillhandahållande som bevis i rättegång av hemliga handlingar nödvändiggör en bestämmelse av nu ifrågavarande innebörd. Möjligheten att erhålla ett tillräckligt processmaterial skulle eljest i vissa fall kunna alltför mycket kringskåras. Att utlämnande till part skall vara det normala bör dock starkt understrykas, liksom att parten vid förhandling eller annan handläggning utan inskränkning skall erhålla kännedom om alla omständigheter som åberopas till bevis. Formuleringen av den föreslagna lagtexten, enligt vilken vägran att utlämna handling till parten får förekomma endast då skäl av synnerlig vikt föreligga, bör enligt utskottets mening utgöra en garanti för en ur rättssäkerhetens synpunkt tillfredsställande tillämpning.

Den föreslagna 39 § reglerar emellertid icke allenast utlämnandet av hos domstol befintliga handlingar utan även den mera omfattande frågan om parts rätt att hos förvaltningsmyndigheter utbekomma handlingar. I anledning härav vill utskottet erinra om hovrättens över Skåne och Blekinge nyss återgivna uttalande. Betänkligheter ha också inom utskottet yppats mot att, på sätt förslaget avser, generellt göra parts tillgång till hemliga handlingar beroende av förvaltningsmyndigheters diskretionära prövning. Härvid har särskilt framhållits, att det i mål och ärenden, som förekomma hos sådana myndigheter, ingalunda alltid kan beredas tillfälle att — såsom departementschefen synes förutsätta — i stället för handlingars utlämnande »vid förhandling eller annan handläggning låta parten erhålla kännedom om alla de omständigheter som åberopats som bevis». Den föreslagna regeln har icke heller vid remissbehandlingen blivit föremål för granskning ur förvaltningens synpunkter. Då utskottet likväl, med hänsyn till önskvärldheten av enhetliga regler gällande för såväl förvaltningsmyndigheter som domstolar, funnit sig kunna tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag, sker det under förutsättning att frågan om den riktiga avvägningen av parts rätt i ifrågavarande hänseende blir tillbörligen beaktad vid den förestående allmänna revisionen av reglerna om allmänna handlingars offentlighet.

Emot förslaget till lag om inskränkning av offentligheten vid domstol be-
träffande allmänna handlingar har utskottet icke något att erinra.

Övriga lagstiftningsfrågor.

Utöver de ovan behandlade, av processlagberedningens betänkande föranledda förslagen har i propositionen framlagts förslag om tillägg till 1937 års lag dels i 16 § rörande *utlämnande av lönestatistiska uppgifter*, dels ock i 20 § rörande *hemlighållande av handlingar avseende aktiebolags redovisning av aktier i gemensamma poster*.

I förslag till ett nytt andra stycke till 16 § stadgas om utlämnande i de fall och den ordning Konungen bestämmer dels av lönestatistiska uppgifter till löntagarna för granskning av uppgifternas riktighet, dels ock av bearbetningar av sådana uppgifter till förening av arbetsgivare eller arbetstagare för begagnande vid avtalsförhandlingar.

Detta tillägg sammanhänger med frågan om en förbättrad lönestatistik, varom beslut fattats vid innevarande riksdag (proposition nr 225, statsutskottets utlåtande nr 147, riksdagens skrivelse nr 302).

Med avseende på utlämnande av uppgifter för granskning av anställda uttalar statsrådet och chefen för finansdepartementet i proposition nr 225 (sid. 28):

De sakkunniga ha förordat, att de hos respektive företag anställda skulle genom ombud erhålla tillfälle, förslagsvis under någon vecka, att granska de uppgifter, som arbetsgivaren avsåge att lämna till lönestatistiken. Jag delar uppfattningen, att en anordning i sådant syfte är ägnad att skapa ökat förtroende från partorganisationernas sida för den offentliga lönestatistiken. Jag utgår emellertid ifrån att arbetsgivarna i allmänhet icke ha anledning att motsätta sig en dylik anordning utan finna det naturligt att bereda ombud för sina egna arbetare tillfälle till sådan granskning av uppgifterna, innan de avlämnas till socialstyrelsen. Därest någon företagare skulle av särskilda skäl avböja detta, bör det stå honom fritt att direkt insända uppgifterna till styrelsen. Möjlighet bör dock i sådant fall föreligga för myndigheten att efter Kungl. Maj:ts anvisningar pröva de anförda skälen emot ett utlämnande av de insända uppgifterna och att sålunda, där granskning finnes erforderlig, utställa uppgifterna till granskning av ombud för de anställda. Vid behandling av den nyss berörda frågan om ändring i sekretesslagen torde jämväl detta önskemål komma att beaktas.

I sina i propositionen nr 260 refererade remissyttranden ha lantbruksstyrelsen och statistiska centralbyrån anfört betänkligheter emot utlämnande av lönestatistiska uppgifter. Departementschefen uttalar i frågan (sid. 35):

Nu gällande bestämmelser i 16 § 1937 års lag få, såsom sekretessutredningen framhållit, anses lägga hinder i vägen för myndighet att upprätta bearbetningar rörande namngivna enskilda personer, bolag eller andra enskilda samfälligheter för begagnande vid förhandlingar om löneavtal. För att det lönestatistiska materialet skall kunna utnyttjas för sådant syfte böra därför sekretessbestämmelserna ändras. Jag anser detta lämpligen böra ske på det sättet att utlämnande av bearbetningar av lönestatistiska uppgifter i de fall och i den ordning Konungen bestämmer medgives till förening av arbetsgivare eller arbetstagare för begagnande vid förhandlingar om löneuppgörelser eller förberedelser därtill. Vad sekretessutredningen anfört om viss jämkning av lagrummets nuvarande lydelse och om tillämpligheten av stadgandet om förbehåll vid utlämnande enligt den nytillkomna bestämmelsen finner jag även böra iakttagas. Önskemålet om möjlighet för socialstyrelsen att utlämna lönestatistiska uppgifter till löntagarna för granskning torde även böra föranleda ett undantag från bestämmelserna i 16 § 1937 års lag. De nu angivna lagändringarna kunna lämpligen träda i kraft den 1 januari 1948.

Det andra föreslagna tillägget, som avser 20 §, föranledes av nya aktiebolagslagen, i vars 101 § 2 mom. stadgas om möjlighet för aktiebolag att av Kungl. Maj:t erhålla tillåtelse att, där det ur allmän och enskild synpunkt finnes påkallat, i balansräkningen redovisa aktier i andra bolag i gemensamma poster (s. k. klumpredovisning). Ett visst sekretesskydd är nödvändigt med avseende å handlingar i ärenden angående dylikt tillstånd. Härom uttalade första särskilda utskottet (utlåtande nr 1 sid. 61) vid frågans behandling år 1944:

I detta sammanhang vill utskottet påpeka att det, för att med klumpredovisningen skall vinnas vad därmed åsyftas, är ett oeftergivligt villkor, att ansökningar om tillstånd till sådan redovisning och beslut i anledning av gjorda ansökningar bli omgärdade med erforderlig sekretess. Utskottet saknar anledning att taga ställning till frågan, huruvida lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar kan i detta hänseende antagas erbjuda nödig säkerhet.

I en promemoria från justitiedepartementet den 30 november 1946 (återgiven i propositionen nr 228) uttalas bland annat, att kravet på tillstånd av Kungl. Maj:t att använda sådan redovisning torde få anses innebära en statlig kontroll med avseende å näringslivet, i följd varav 21 § sekretesslagen torde kunna tillämpas på ifrågavarande handlingar, att enligt detta stadgande däri avsedda handlingar ej bleve omedelbart hemliga utan att härför erfordrades särskilt förordnande av Kungl. Maj:t samt att den sekretess, som vore påkallad för de förevarande handlingarna, lämpligen syntes kunna komma till stånd genom tillägg till kungörelsen den 4 januari 1939 (nr 7) med förordnande på civilförvaltningens område jämlikt lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar. Det föreslagna tillägget medför, att handlingarna i vad de innefatta sådana upplysningar om enskilda företags eller sammanslutningars affärs- eller driftförhållanden, vilkas offentliggörande kan lända vederbörande företag eller sammanslutning till men, icke utan samtycke från företagets eller sammanslutningens sida må utlämnas förr än tjuugu år förflutit från handlingens datum. I promemorian anmärkes, att därest denna tid ansåges alltför kort för ifrågavarande sekretesskydd, ett tillägg måste ske i 1937 års lag.

Promemorian innehåller förslag till tillägg till kungörelsen den 4 januari 1939 av innebörd att visst sekretesskydd skulle beredas åt handlingar rörande tillstånd till redovisning av aktier i gemensamma poster.

Av vad nu anförts framgår, att en sekretesstid för nu ifrågavarande handlingar överstigande tjuugu år kräver ändring av 1937 års lag under det att tillägg till 1939 års kungörelse eljest lärer vara till fyllest.

I proposition nr 228 vid innevarande riksdag med förslag till lag angående ändring i lagen den 22 juni 1911 (nr 74) om bankrörelse m. m., vartill departementschefen i föreliggande proposition hänvisar, yttrar departementschefen härom (sid. 43):

Den enligt nya aktiebolagslagen åt Kungl. Maj:t inrymda befogenheten att under vissa förutsättningar tillåta att ett aktiebolag i balansräkningen redovisar aktier i andra bolag i gemensamma poster medför, såsom påpekats under riksdagsbehandlingen av förslaget till ny aktiebolagslag, behov av sekretesskydd för handlingar i ärenden angående tillstånd till dylik redovisning. I promemorian har förordats, att erforderliga bestämmelser härom böra givas i kungörelsen den 4 januari 1939 med förordnande på civilförvaltningens område jämlikt lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar. Den härigenom föreslagna sekretesstiden omfattar en tidrymd av tjuugu år. Sveriges industriförbund har funnit denna tid alltför knappt tillmätt, därest önskemålet om erforderlig sekretess skall effektivt tillgodoses. Berörda erinran torde ha fog för sig. Fall kunna tänkas där sekretesskydd är påkallat för en längre tidrymd. Jag har på grund härav funnit att

— då en bestämmelse inom ramen för 1939 års kungörelse icke kan sträcka sina verkningar utöver en period av tjugu år — ett tillägg bör ske till 1937 års lag, av innebörd att åt ifrågavarande handlingar beredes sekretesskydd för en tid av intill femtio år. I det förslag till ändringar i 1937 års sekretesslag, som jag i annat sammanhang ämnar föreslå, skola genom proposition föreläggas den pågående riksdagen, kommer sådant tillägg att införas i lagens 20 §. Det må i detta sammanhang erinras, att riksdagen genom skrivelse den 2 maj 1945 (nr 169) begärt utredning rörande en ur samhällelig synpunkt önskvärd, förbättrad kunskap om företagens ekonomiska förhållanden. En sådan utredning kan tänkas giva anledning till att det nu berörda spörsmålet bör upptagas till omprövning.

Utskottet.

Vad först angår frågan om utlämnande av lönestatistiska uppgifter finner utskottet att sådant utlämnande måste äga rum för att lönestatistiken skall kunna utnyttjas som informationsmaterial vid löneavtalsförhandlingar. Betänkligheter ha inom utskottet anförts emot att de anställda skulle erhålla rätt att granska arbetsgivarnas uppgifter till socialstyrelsen. Utskottet utgår emellertid liksom departementschefen i propositionen nr 225 från att arbetsgivarna i allmänhet ej ha något att erinra mot en dylik granskning och förutsätter, att de anvisningar Kungl. Maj:t meddelar till ledning för vederbörande myndighets prövning av frågor rörande uppgifters utlämnande erhålla sådant innehåll, att därigenom garantier skapas mot obehörigt åsidosättande av berättigade intressen.

Med avseende på tillägget till 20 § om sekretessen för handlingar rörande aktiers redovisning i gemensamma poster (klumpredovisningar) delar utskottet den mening som uttalades av första särskilda utskottet år 1944, att hemlighållande härvidlag är nödvändigt. Den i propositionen föreslagna tiden av femtio år synes emellertid onödigt lång. Då sekretesstiderna i princip böra hållas så korta som möjligt och det intresse som här skall skyddas väl torde tillgodoses genom handlingarnas hemlighållande i tjugu år, vill utskottet föreslå en sådan sekretesstid. Såsom framgår av vad ovan anförts blir det därvid i enlighet med vad som föreslagits i departementspromemorian av den 30 november 1946 tillräckligt med ett tillägg till 1939 års kungörelse med förordnande på civilförvaltningens område jämlikt lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar. Det föreslagna tillägget till 20 § i 1937 års lag bör enligt utskottets mening därför utgå.

I motionen nr II: 464 hemställs bland annat att 101 § 2 mom. i nya aktiebolagslagen skall ändras så, att klumpredovisning över huvud ej skall kunna äga rum. Utskottet finner i detta hänseende ej skäl till ändring av det ståndpunktstagande från riksdagens sida som ägde rum vid den nya aktiebolagslagens tillkomst år 1944.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

- 1) att riksdagen, med förklarande att det i propositionen framlagda förslaget till lag angående ändring i lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna

handlingar icke kunnat av utskottet i oförändrat skick bifallas, för sin del ville antaga följande såsom utskottets förslag be- tecknade

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

Förslag

till

Lag

angående ändring i lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar.

Härigenom förordnas, att 10, 16, 20, Härigenom förordnas, att 10, 16, 26, 35, 36, 38 och 39 §§ lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar att utbekomma allmänna handlingar skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

10 §.

Handlingar rörande polismyndighets, tullmyndighets eller åklagares verksamhet till förekommande eller beivrande av brott så ock handlingar rörande användning av tvångsmedel i brottmål må ej utlämnas, såvida skäligen kan befaras, att utlämnande skulle motverka brotts upptäckande eller brottmåls utredning eller åtgärder till förekommande av brott eller ock vara menligt för rikets säkerhet eller för enskild person; dock må handling ej i något fall hemlighållas längre tid än sjuttio år från dess datum, och vare Konungen obetaget att, där särskilda omständigheter det påkalla, medgiva utlämnande utan hinder av vad ovan stadgas.

Vad i första stycket är stadgat om åklagare skall ej äga tillämpning å riksdagens ombudsmän.

16 §.

För statlig eller kommunal statistik lämnade uppgifter och myndighets bearbetningar därav må, såframt de avse namngivna enskilda personer, bolag eller andra enskilda samfälligheter, icke utlämnas förrän tjugu år från uppgiftens datum förflutit, därest ej den som däri avses samtycker till ett tidigare utlämnande, eller ock, med hänsyn till uppgiftens eller bearbetningens natur eller det ändamål för vilket den åstundas och omständigheterna i övrigt, trygghet kan anses vara för handen, att utlämnandet ej kommer att missbrukas till hans skada.

Vad i första stycket sägs skall icke utgöra hinder för utlämnande, i de fall och i den ordning Konungen bestämmer, av lönestatistiska uppgifter till löntagarna för granskning av uppgifternas riktighet eller av bearbetningar av sådana uppgifter till förening av arbetsgivare eller arbetstagare för begagnande vid förhandlingar om löneuppgörelser eller förberedelser därtill.

Då handling med stöd av första eller andra stycket utlämnas, böra erforderliga förbehåll göras.

*(Kungl. Maj:ts förslag)**(Utskottets förslag)*20 §.¹

Handling som — — — ej kartellregister.

På framställning — — — motsvarande tillämpning.

Handling i ärende rörande tillåtelse för aktiebolag enligt 101 § 2 mom. lagen om aktiebolag att i balansräkning redovisa aktier i gemensamma poster må icke utan bolagets samtycke utlämnas förrän femtio år förflutit från handlingens datum.

26 §.

Handlingar som — — — därtill samtycker.

Beträffande handlingar — — — deras datum.

Handlingar rörande någons ansökan om inträde i advokatsamfundet eller hans rätt att vara advokat eller rörande disciplinärt förfarande mot advokat må, i vad de angå hans ekonomiska ställning eller innefatta upplysningar, vilkas offentliggörande kan lända annan till men, icke utan samtycke av den handlingen sålunda angår utlämnas tidigare än sjuttio år efter handlingens datum.

35 §.

Dom eller annat beslut av domstol i där anhängiggjort mål eller ärende samt protokoll och anteckningar, som hänföra sig till beslutet, må ej utlämnas förrän beslutet avkunnats eller expedierats.

36 §.

Har förhandling i mål vid domstol hållits inom stängda dörrar, må protokoll över sådan förhandling jämte annan dylik uppteckning samt därvid föredda handlingar icke utan domstolens tillstånd utlämnas, innan målet blivit skilt från dess handläggning. Domstolen äger dock i avbidan på sådan förhandling besluta att handlingar, som inkomma i målet, icke utan dess tillstånd må utlämnas; har förhandling hållits inom stängda dörrar, må sådant beslut meddelas beträffande handlingar, som därefter inkomma.

Förekommer, då domstolen skiljer målet från sig, handling som enligt första stycket ej må utlämnas, äger domstolen förordna att handling som nu sagts så ock dom eller beslut, som avkunnats inom stängda dörrar, ej må utan domstolens tillstånd utlämnas, innan viss tid förflutit, i intet fall längre än sjuttio år från dagen för förordnandet. Är handlingen sådan att den enligt bestämmelse i 1—34 §§ eller föreskrift, som meddelats med stöd därav, ej må utlämnas till envar, må domstolens förordnande innehålla att vad sålunda är stadgat om handlingens utlämnande skall äga tillämpning.

¹ Utskottet föreslår, att 20 § bibehålles i sin nuvarande lydelse.

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

Fullföljes talan i mål, vari förordnande enligt andra stycket gäller, må ej heller handlingar, som därefter inkomma eller hos högre rätt upprättas i målet, utan rättens tillstånd utlämnas, innan förhandling i målet hållits eller, då förhandling ej äger rum, rätten skilt målet från sig. På högre rätt ankommer, då rätten skiljer målet från sig, ej mindre att pröva förordnande som lägre rätt meddelat än även, om anledning därtill finnes, att med avseende å den högre rättens handlingar i målet meddela förordnande enligt andra stycket.

Är på grund av förordnande enligt 2 § 4 mom. tredje stycket tryckfrihetsförordningen allenast viss myndighet behörig att pröva fråga om handlings utlämnande, må domstol icke utan denna myndighets samtycke lämna tillstånd till utlämnande.

Protokoll över förhandling jämte annan dylik uppteckning i mål vid domstol samt handlingar, som företetts vid förhandlingen, så ock beslut och dom i målet må ej hemlighållas i vidare mån än som följer av denna paragraf eller 35 §.

Vad i denna paragraf är stadgat om mål skall äga motsvarande tillämpning beträffande ärende.

38 §.

Där det — — — handlingars utlämnande.

Kan handling, som ej må utlämnas till envar, antagas vara av betydelse som bevis i rättegång eller för förundersökning i brottmål, äger domstol, där rättegången föres eller fråga som hör till förundersökningen må upptagas, förordna att handlingen skall tillhandahållas domstolen eller undersökningsledaren. Vad nu sagts gälle dock ej handlingar, som avses i 1—5 §§ samt 31 och 33 §§. Är handlingens innehåll sådant att den som utfärdat handlingen ej enligt 36 kap. 5 § andra, tredje eller fjärde stycket rättegångsbalken må höras som vittne därom, må handlingen ej företes i rättegången eller vid förundersökningen. Ej heller må, med mindre synnerlig anledning förekommer därtill, handlingen företes i rättegången eller vid förundersökningen, om däri genom yrkeshemlighet skulle uppenbaras.

39 §.

Vad i denna lag stadgas länder ej till inskränkning i sökandes, klagandes eller andra parters rätt att i mål och ärenden hos domstol eller annan myndighet utbekomma dom, beslut och andra handlingar.

Finnes av hänsyn till allmänna eller enskilda intressen vara av synnerlig vikt att innehållet i annan handling än dom eller beslut icke uppenbaras, må dock med stöd av stadgande i denna lag utlämnande av sådan handling till parten vägras; vid utlämnande skola erforderliga förbehåll göras.

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1948.

Har med stöd av 36 § i dess äldre lydelse förordnande meddelats att handling ej må utlämnas, skall handlingen likväl utlämnas, om domstol, som först meddelat förordnandet, lämnar tillstånd därtill.

2) att riksdagen, med bifall till propositionen i vad den avser förslag till lag om inskränkning av offentligheten vid domstol beträffande allmänna handlingar, måtte antaga följande

L a g

om inskränkning av offentligheten vid domstol beträffande allmänna handlingar.

Häri genom förordnas som följer.

Företes vid förhandling inför domstol allmän handling, som enligt vad därom är stadgat icke må utlämnas till envar, och finnes det vara av synnerlig vikt att ej genom handlingens offentliggörande något uppenbaras som av hänsyn till allmänna eller enskilda intressen bör hållas hemligt, äge domstolen, även om föreskrift därom eljest ej är i lag meddelad, förordna att för handlingen i vad den angår sådan handling skall hållas inom stängda dörrar.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1948.

3) att motionen nr II: 464, i den mån den icke besvarats genom vad ovan hemställts, icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 1 juli 1947.

På sammansatt konstitutions- och första lagutskotts vägnar:

AXEL LINDQVIST.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från konstitutionsutskottet: herrar Herlitz, Elmgren, John Gustavson, Fast, Hällgren och Johnsson i Stockholm;

från första lagutskottet: herrar Lindqvist, Ahlkvist, Ekströmer, Löthner, Rylander och Olsson i Mellerud*.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar *Herlitz, John Gustavson, Johnsson* i Stockholm, *Ekströmer, Löthner* och *Rylander*, vilka ansett, att utskottets uttalande och hemställan å s. 14—18 bort ha följande lydelse:

Vad först — — — berättigade intressen.

Utskottet har icke något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag i vad det avser ändring i 20 §.

I motionen — — — år 1944.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

1) att förevarande proposition, nr 260, måtte av riksdagen bifallas,

2) att motionen nr II: 464 icke måtte till någon riksdagen åtgärd föranleda.
